

Huvudansökan, kandidatprogrammet i språk: världens språk och språkvetenskaper

Urvalsprov 17.5.2019 kl 14.00–18.00

Skriv ditt namn och dina personuppgifter med tryckbokstäver.

Skriv ditt namn med latinska bokstäver (abcd...), inte till exempel med kyrilliska bokstäver (абвгд...).

Om du inte har en finländsk personbeteckning, skriver du istället din födelsetid.

Skriv dina personuppgifter på alla provpapper.

Efternamn	
Förnamn (alla)	
Personbeteckning	
E-postadress	
Telefon	

Kontrollera med hjälp av sidnumren att du har fått alla sidor.

Skriv din namnteckning i fältet nedan för att visa att du har kontrollerat ovan nämnda saker.

Namnteckning	
--------------	--

Om du vill att dina provsvar bedöms, lämna det nedanstående fältet tomt.

Om du inte vill att dina provsvar bedöms, skriv följande text i fältet nedan: "*Jag vill inte att mina provsvar bedöms*". I detta fall får du noll poäng i provet.

Att avstå från bedömning	
--------------------------	--

Läs noggrant igenom alla anvisningar

- Kontrollera att ditt provkompendium utöver titelbladet och anvisningarna (sidorna 1–2) innehåller följande sidor:
 - flervalsuppgifter, provfrågor och svarsfält (sidorna 3–9)
 - flervalsuppgifternas svarsblankett (optisk svarsblankett)
 - ett konceptpapper för egna anteckningar
- Flervalsfrågor besvaras på en separat blankett som läses optiskt. Övriga frågor besvaras på pappret med frågor och svarsfält.
- Kontrollera att du har skrivit ditt namn och din personbeteckning på alla svarsblanketter och markerat ovalerna för personbeteckningen korrekt på den optiska svarsblanketten för flervalsfrågor.
- Svara på frågorna klart och tydligt så som det står i boken och/eller materialet. Var noggrann med att svara på varje fråga utgående från rätt material.
- Skriv dina provsvar på det språk som anges i uppgiften. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
- Skriv dina provsvar för flervalsuppgifter på den separata svarsblanketten och för övriga uppgifter på provkompendiet. Skriv varje svar i frågans svarsfält. Anteckningar som skrivits utanför svarsfältet beaktas inte i bedömningen.
- Skriv dina provsvar med blyertspenna och med tydlig handstil. Otydliga anteckningar bedöms enligt det alternativet som ger minst poäng.
- Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen. Du har fått ett konceptpappersark. Du kan få mera konceptpapper av övervakaren.
- Placera ditt provmaterial så att deltagare som sitter nära dig inte kan se dina svar och anteckningar.

Poäng

Del	Du kan få	Du kan bli antagen bara om du får
1	0–60 poäng	
2	0–40 poäng	
Totalt	0–100 poäng	minst 50 poäng

Dina provsvar i vissa delar av provet förblir outvärderade ifall du inte kan nå lägsta möjliga godkända poängantal för hela provet.

När du vill lämna in ditt prov

Kom ihåg att skriva din namnteckning på provkompendiets titelblad, samt ditt namn på alla sidor där detta begärs. När du går för att lämna in provet, ta med alla dina saker från din plats. Lämna in alla papper, också konceptpappret även om du har lämnat vissa eller alla uppgifter obesvarade. Bevisa din identitet när du lämnar in provpappren. Övervakaren antecknar att du deltagit i provet samt lämnat in provpappren i deltagarlistan. Övervakaren kan ge dig ett separat intyg över att du deltagit i provet om du behöver ett sådant.

Del 1: Flervalsuppgifter (0–60 p)

Nedan finns 30 flervalsuppgifter som baserar sig på inträdesprovsboken. Märk ut det alternativ du anser vara korrekt i var och en av uppgifterna. Det finns endast ett rätt svar i varje uppgift. Varje rätt svar är värt 2 poäng, varje fel svar eller inget svar är värt 0 poäng (fel svar eller inget svar ger inte minuspoäng). Att välja flera än ett alternativ i en uppgift räknas automatiskt som ett felaktigt svar.

- I uttrycket 'livets höst' är 'höst' metaforens
 - måldomän
 - källdomän
 - referent
 - liknelse.
- Vilken av följande satser är ett exempel på metonymi?
 - Hen är listig som en räv.
 - Hens hår är en svart natt.
 - Jag tycker om att lyssna på Bach.
 - Det ösregnar ute.
- Uttrycket "De är av samma skrot och korn." är
 - en eufemism
 - ett frasidiom
 - en metonymi
 - en liknelse.
- I den persiska poesin förekommer uttrycket *az mah ta be-mahi*, alltså 'från månen till fisken'. Med det avses allt mellan himmel och jord. Uttrycket bygger på likheten hos orden för måne (*mah*) och fisk (*mahi*), vilket inte kan översättas direkt till andra språk. Det är frågan om
 - ett extralingvistiskt översättningsproblem
 - ett intralingvistiskt översättningsproblem
 - ett metaforiskt översättningsproblem
 - ett paralingvistiskt översättningsproblem.
- Om falafel översätts med 'friterad kikärtsbulle från Mellanöstern' är det frågan om
 - kulturell adaptation
 - ett översättningslån
 - ett tillägg
 - en förklarande översättning.
- Vad betyder *tertium comparationis* när man talar om metaforer?
 - Att bildledet och sakledet är underordnade liknelsen.
 - Att metaforer översätts med tanke på målkulturen.
 - En nivå som innehåller ny information och som uppstår via samspelet mellan bildledet och sakledet.
 - Jämförelse på tre olika nivåer.

7. När man översätter en text bör man beakta dess kotextualitet och kontextualitet. Kontextualitet innebär att texten betraktas i sitt kulturella sammanhang. Vad betyder kotextualitet?
- Att textstyckets grammatik kontrolleras.
 - Att textstycket översätts bokstavligen.
 - Att översättningen av textstycket anpassas till det kulturella sammanhanget.
 - Att textstycket studeras i relation till texten som helhet.
8. Vilket av följande beskriver översättningsteorier som baserar sig på tanken om *skopos*?
- En översättning ska vara så kulturneutral som möjligt.
 - En översättning ska anpassas enligt dess syfte och målgrupp.
 - En översättning ska återspegla källtextens målgrupp.
 - En översättning ska vara källtexten så trogen som möjligt.
9. Det sanskritiska ordet *ambuja* betyder bokstavligen 'vattenuppkomst', som på svenska låter som en mycket poetisk metafor. Ordet betyder ändå helt enkelt lotusblomma, och de författare som skrev på sanskrit tänkte inte längre på att ordet var en metafor, som hänvisade till lotusblommans växtplats. Det är alltså frågan om
- en lexikalisering
 - en metonymi
 - en pånyttfödd metafor
 - en liknelse.
10. Den information som ett språk förmedlar kan indelas i till exempel ny och bekant information. Till den senare hör textkontexten, all slags allmän kunskap om världen och kulturbunden kunskap. Ny information uttrycks ofta med substantiv, medan bekant information anges med
- komplexa satser
 - många adjektiv
 - pronomina eller ellipser
 - finita verbformer.
11. Utöver det som sägs högt i kommunikationssituationen väcker ett uttryck även associationer och antaganden. Sådan information kallas för
- ellips
 - implikation
 - dold betydelse
 - schema.
12. När man talar om tolkningen av ett språkligt budskap avser skript
- ett inövat sätt att reagera på ett budskap
 - förhandskunskap som inordnats i minnet på basen av erfarenhet
 - att evenemang eller funktioner förlöper enligt förväntan
 - den skriftliga formen av budskapet.
13. Ett agglutinerande språk är
- ett språk med många sammansatta ord
 - ett språk som saknar släktspråk
 - ett språk där verbet och subjektet står nära varandra i satserna
 - ett språk där olika ändelser fogas till ordstammen.

14. Japanskan är ett språk med en topikprominent struktur. Det innebär att
- endast ett ämne behandlas i varje mening
 - allt utom topiken kan utelämnas ur satsen utan att det stör förståelsen
 - subjektet är satsens viktigaste satsdel
 - topiken är något som är bekant för åhöraren eller läsaren och som det berättas något nytt om i slutet av satsen.
15. Japanskan har beskrivits som ett språk där något uppkommer ("Become-language"). Engelskan har i sin tur beskrivits som ett språk där någon gör något ("Do-language"). Vad beror det på?
- Den japanska mentaliteten är mer anspråkslös än den engelska.
 - I japanskan finns ingen aktiv form.
 - I japanskan används passiv mer än aktiv.
 - I japanskan används ofta strukturer där man inte behöver ange vem som utför handlingen.
16. Kodningen av hövlighetsnivåerna i japanskan skiljer sig från det europeiska sättet att nia när man vill uttrycka sig hövligt på så sätt att
- det inte förekommer särskilt ofta numera
 - det krävs bara av barn
 - det inte behöver vara ömsesidigt
 - det används bara i skriftlig kommunikation.
17. Den japanska termen *wakimae*, som används i forskning om språklig hövlighet, betyder
- att talaren främjar sig från talsituationen
 - att talaren förstår kontexten
 - att talaren inte behärskar *keigo*
 - att talaren är rädd för att tappa ansiktet.
18. Varför har japanskan så många varianter av de personliga pronomenen?
- Det finns så få absoluta hövlighetsformer.
 - Olika omskrivningar som använts i talat språk har etablerats som pronomen.
 - Man vill ta avstånd från sina samtalspartner.
 - Det japanska samhället är hierarkiskt.
19. Vilken av följande faktorer har bidragit till att användningen av romani har minskat klart?
- Romerna har flyttat till städerna när jordbruket har mekaniserats.
 - Romerna kom till Finland längs många olika rutter vid olika tidpunkter.
 - De begränsningar som hänför sig till tabubelagda samtalsämnen i romanin.
 - Det romska samfundets gerontokrati.
20. Om en person talar om ditt och datt på finska på allmän plats i Finland, men byter till ett språk som är mer okänt för den finskspråkiga majoritetsbefolkningen när hen börjar tala om ett mer känsligt ämne, är det frågan om
- kodväxling
 - kreolspråkighet
 - en perifras
 - användning av prosodiska metoder.

21. Den vetenskapsgren som med hjälp av så kallade kulturord undersöker levnadsförhållandena för folk som talar språk som saknar skriftspråk kallas för
- A. glottokronologi
 - B. lexikostatistik
 - C. paleolingvistik
 - D. sociolingvistik.
22. I Guangzhou (Kanton) uppkom det på 1700-talet ett förenklat hjälpspråk för handelns behov. Hjälpspråket var en sammanblandning av engelska och kinesiska. Vad kallas ett sådant språk?
- A. Isolat.
 - B. Kreolspråk.
 - C. Lingua franca.
 - D. Pidgin.
23. Ett språk som har uppkommit i kontakten mellan flera språk och som talas som ett etablerat modersmål kallas för
- A. adstratspråk
 - B. kreolspråk
 - C. pidgin
 - D. substratspråk.
24. Vilket av följande är typiskt för kreolspråkens utveckling?
- A. Antalet grammatiska genus ökar.
 - B. Ordens betydelse förändras.
 - C. Substratspråkens affixmorfologi saknas.
 - D. Kasusformerna blir mångsidigare.
25. Vilken av följande definitioner beskriver hur individens och samhällets identitet byggs upp enligt en europeisk uppfattning som utgår från nationalstaten?
- A. En nation har inte ett eget land, utan dess identitet baserar sig på språket.
 - B. Landet, nationen och språket uttrycker samma identitet.
 - C. I ett land bor flera nationer som talar olika språk.
 - D. Ett språk förenar ett enhetligt område som är större än de enskilda nationalstaterna.
26. Vilken av följande är ett typiskt basmönster för språkbyte inom en grupp?
- A. En grupp som flyttar till ett nytt område avstår genast från sitt eget språk.
 - B. Språkgrupper som avviker från majoritetsbefolkningen ges inte utrymme, utan måste byta språk.
 - C. En enspråkig grupp blir tvåspråkig och sedan igen enspråkig, men på ett annat språk än det ursprungliga.
 - D. Gruppen tvingas byta språk direkt.
27. Varför är äldre talare mycket viktiga för att minoritetsspråk ska bevaras?
- A. De bor fortfarande i det område där språkgruppen traditionellt har bott.
 - B. De förmedlar den muntliga folktraditionen.
 - C. De förenar olika generationer och upprätthåller de språkliga nätverken även om förhållandena förändras.
 - D. Man kan samla in språkvetenskapligt material av dem innan språket dör ut.

28. Vad menar Braj Kachru med termen "engelskans yttre cirkel"?
- A. Etablerade och officiella former av engelska i tidigare brittiska kolonier.
 - B. Uttryck som det råder oenighet om huruvida de hör till engelskan.
 - C. Ogrammatisk engelska som avviker från standardengelskan.
 - D. Den engelska som används av de lägre samhällsklasserna.
29. Noam Chomsky representerar den starka tanken om enhetsvetenskap. Vad betyder det i frågan om språkforskning?
- A. Språket är ett naturligt objekt som bör undersökas med samma metoder som andra naturfenomen.
 - B. Språkvetenskapen bör inte indelas i synkron och diakron språkvetenskap.
 - C. Språkvetenskapens delområden bör bygga på komponentindelningen i språkets struktur.
 - D. Språkvetenskapens utgångspunkt är att människans förmåga att göra analogier ligger bakom både språkets struktur och språkets förändring.
30. *Lingua franca* betyder bokstavligen 'frankernas språk'. Vad betyder det som språkvetenskaplig term?
- A. Gammal franska.
 - B. Korsfararnas talspråk i motsats till de medeltida arabernas sofistikerade språkbruk.
 - C. Ett gemensamt kontaktspråk som används i kommunikationen mellan personer som talar olika språk.
 - D. En språkform som lånar element från flera olika språk.

Del 2: Materialdel

1. Morfemanalys (0–30 p)

I Vetenskapstermbanken i Finland (tieteentermipankki.fi) definieras ett morfem så här:

”Definition: Språkets minsta betydelsebärande strukturella enhet; morfologisk basenhet.

Förklaring: Den konkreta strukturella enhet som motsvarar ett morfem är en morf. Till morfemen hör t.ex. ordstammar, ändelser och klitiska partiklar. Såväl lexikala morfem (t.ex. orden hus eller jag) som grammatiska morfem med grammatiska uppgifter (t.ex. finskans kasusändelse -ssa) har egna betydelser.”

Nedan finns ett urval ord ur det fiktiva språket shangri-la. På basis av materialet fyll i morfemen för de betydelser som efterfrågas. Om någon betydelse uttrycks på flera olika sätt (dvs morfemet har allomorfer), räkna då upp alla alternativ. Observera att vissa betydelser kan uttryckas med hjälp av nollmorfem (dvs det finns ingen manifesterad form). Om det finns nollmorfem i ditt svar, ange dem med en nolla '0'. Varje korrekt form ger 1,5 poäng, varje fel eller utelämnad form ger 0 poäng.

1. mibozamat	'jag ser dig'
2. miboziam	'du ser mig'
3. mibozimong	'vi ser varandra'
4. mibozamaš	'jag ser hen'
5. miyirandong	'de möter varandra'
6. miyiradat	'hen möter dig'
7. khvabozidaš	'ni kommer att se hen'
8. khvabozimešan	'vi kommer at se dem'
9. krubozademan	'hen kommer att se oss'
10. krubozameman	'jag kommer att se oss'
11. bozandat	'de såg dig'
12. bozam	'hen såg mig'
13. yiridong	'ni mötte varandra'
14. yirametan	'jag mötte er'

Lexikala morfem

se _____

möta _____

Grammatiska morfem

Tempus

nutid (presens) _____

framtid (futurum) _____

dåtid _____

Subjektsformer

Singular

Plural

jag _____

vi _____

du _____

ni _____

hen _____

de _____

Objektsformer

Singular

jag _____

du _____

hen _____

Plural

vi _____

ni _____

de _____

Reciprociteten

varandra _____

2. Satsbildning (0–10 p)

Nedan finns material ur det fiktiva språket shangri-la. Översätt meningarna under materialet till shangri-la med hjälp av materialet. Varje mening ger totalt 2,5 poäng. Varje fel svar eller utelämnat svar ger noll poäng.

1. imdohul yi kar ney karunad.	'Idag på dagen arbetar hen inte.'
2. toh katuth gatšid?	'Vart gick ni?'
3. yihunda kar kudur ney chu.	'Hens arbete är inte svårt.'
4. myona khun brazawun chu.	'Mitt hem är vackert.'
5. imdrust myi kar ney karunam.	'I kväll arbetar jag inte.'
6. yi myone khune gatš.	'Hen gick till mitt hem.'
7. didohul yi kar ney karch.	'Hen arbetade inte i går på dagen.'
8. didohul myi kar karcham.	'Jag arbetade i går på dagen.'
9. yihunda khun katuth chu?	'Var finns hens hem?'
10. toh kyah karchid?	'Vad gjorde ni?'

Vart gick hen i går kväll? _____

Hens hem är inte vackert. _____

Ni arbetade inte. _____

Jag gick till hens hem. _____

Förhandsmaterial för urvalsprovet 2019:

Idström, Anna & Sachiko, Sosa (toim.): Kielissä kulttuurien ääni. Tietolipas 228. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki 2009.

Maailman kielten ja kielitieteiden valintakokeen mallivastaukset 2019

Osa 1: Monivalintatehtävät (0–60 p)

Monivalintojen oikea rivi. Jokainen oikea vastaus oli 2 pisteen, väärä tai tyhjä vastaus 0 pisteen arvoinen (väärä tai tyhjä vastaus ei tuonut miinuspisteitä). Useamman kuin yhden kohdan valinta yksittäisessä kysymyksessä tulkittiin automaattisesti vääräksi vastaukseksi.

1. B
2. C
3. B
4. B
5. D
6. C
7. D
8. B
9. A
10. C
11. B
12. C
13. D
14. D
15. D
16. C
17. B
18. B
19. A
20. A
21. C
22. D
23. B
24. B
25. B
26. C
27. C
28. A
29. A
30. C

Osa 2: Aineisto-osio

1. Morfeemianalyysi (0–30 p)

Jokainen oikein nimetty muoto toi 1,5 pistettä, väärin nimetty tai nimeämättä jäänyt muoto oli nollan pisteen arvoinen (väärä tai tyhjä vastaus ei tuonut miinus pisteitä). Väärin nimetyksi muodoksi laskettiin myös vastaus, jossa lueteltiin enemmän allomorfeja kuin niitä todellisuudessa oli, vaikka oikea vastaus olisi näiden joukosta löytynytkin.

Joissain vastauksissa sanat oli jaettu useampiin morfeemeihin kuin olisi ollut tarpeen. Jos tämä oli tehty johdonmukaisesti, sai näistä vastauksista puolet pisteistä. Täydet pisteet sai kuitenkin vain kaikkein suoraviivaisimmasta tavasta jakaa sanat yhteensä 20 morfeemiin (ks. alla).

1. mibozamat	'minä näen sinut'
2. miboziam	'sinä näet minut'
3. mibozimong	'me näemme toisemme'
4. mibozamaš	'minä näen hänet'
5. miyirandong	'he tapaavat toisensa'
6. miyiradat	'hän tapaa sinut'
7. khvabozidaš	'te näette hänet (FUT)'
8. khvabozimešan	'me näemme heidät (FUT)'
9. krubozademan	'hän näkee meidät (FUT)'
10. krubozameman	'minä näen meidät (FUT)'
11. bozandat	'he näkivät sinut'
12. bozam	'hän näki minut'
13. yiridong	'te tapasitte toisenne'
14. yirametan	'minä tapasin teidät'

Leksikaaliset morfeemit

nähdä boz tavata yir

Kieliopilliset morfeemit

Tempus

preesens mi futuuri khva, kru
mennyt aika 0

Subjektin muodot

Yksikkö

minä am
sinä i (tai ia)
hän ad, 0 (tai a, ad)

Monikko

me im
te id
he and

Objektin muodot

Yksikkö		Monikko	
minä	am (tai m)	me	eman
sinä	at	te	etan
hän	aš	he	ešan

Resiprookkisuus

toisensa ong

2. Lauseiden muodostaminen (0–10 p)

Jokaisesta lauseesta sai yhteensä 2,5 pistettä. Väärästä tai tyhjäksi jätetystä vastauksesta sai nolla pistettä. Lausekohtainen pistejako alla.

1. imdohul yi kar ney karunad.	'Tänään päivällä hän ei työskentele.'
2. toh katuth gatšid?	'Minne te menitte?'
3. yihunda kar kudur ney chu.	'Hänen työnsä ei ole vaikea.'
4. myona khun brazawun chu.	'Minun kotini on kaunis.'
5. imdrust myi kar ney karunam.	'Tänä iltana minä en työskentele.'
6. yi myone khune gatš.	'Hän meni minun kotiini.'
7. didohul yi kar ney karch.	'Hän ei työskennellyt eilen päivällä.'
8. didohul myi kar karcham.	'Minä työskentelin eilen päivällä.'
9. yihunda khun katuth chu?	'Missä hänen kotinsa on?'
10. toh kyah karchid?	'Mitä te teitte?'

Minne hän meni eilen illalla? didrust yi katuth gatš? (0,5+0,5+0,5+0,5+sanajärj. 0,5)

Hänen kotinsa ei ole kaunis. yihunda khun brazawun ney chu. (0,5+0,5+0,5+0,25+0,25+sanajärj. 0,5)

Te ette työskennelleet. toh kar ney karchid. (0,5+0,5+0,5+0,5+sanajärj. 0,5)

Minä menin hänen kotiinsa. myi yihunde khune gatšam. (0,5+0,5+0,5+0,5+sanajärj. 0,5)